

Oproep voor bijdragen

37e Symposium Bodem Breed

Hèt netwerk event voor de bodem en ondergrond

www.bodembreed.nl

Oproep voor bijdragen aan Bodem Breed 2026

De 37e editie van het Symposium Bodem Breed vindt plaats op donderdag 16 april 2026 bij DeFabrique in Utrecht. Dit jaar zijn de gemeente Utrecht en de provincie Utrecht onze gastorganisaties.

Thema

Het thema voor het symposium in 2026 is 'Veranderen en in beweging komen'. Soms is veranderen onvermijdelijk omdat niets in het leven hetzelfde blijft. Kijk naar de grote opgaven waarvoor we gesteld staan: de veranderingen van het klimaat, achteruitgang van biodiversiteit, de energietransitie, duurzame voedselproductie en de omvangrijke woningopgave. Maar ook de Omgevingswet heeft voor verandering gezorgd. Dit alles vraagt om een andere kijk op de bodem en milieuhygiënisch verantwoord meebewegen met andere werkvelden. Verandering roept vaak weerstand op, omdat het onzekerheid en ongemak met zich meebrengt. Wie niet bereid is te veranderen, loopt het risico stil te blijven staan terwijl de wereld om hem heen verdergaat. Laten we niet in onze eigen bodembubbel blijven hangen. Verandering opent ook deuren naar nieuwe inzichten, kansen en verbindingen.

Oproep

We roepen jullie op om er weer een inspirerend programma van te maken. Stuur een voorstel in voor een presentatie of een hele sessie. Daarmee bepalen jullie het programma grotendeels zelf en creëren we zo samen opnieuw een boeiend en leuk programma, met inspirerende sessies en volop gelegenheid om te netwerken. Daarbij vragen wij indieners van sessievoorstellen om expliciet een interactief element in de sessie op te nemen en rekening te houden met het thema van dit jaar.

We nodigen jullie uit om voorstellen in te dienen die zich richten op de hierna genoemde onderwerpen. Daarnaast staan we ook open voor voorstellen die andere actuele vraagstukken met betrekking tot de bodem behandelen. De voorstellen kunnen betrekking hebben op resultaten van wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek, ervaringen uit projecten, relevante internationale ontwikkelingen, innovatieve technieken of concepten, praktijkvoorbeelden en beleidsinitiatieven. We zijn op zoek naar inzendingen die niet alleen het probleem analyseren, maar ook inspirerende voorbeelden bieden met perspectief op oplossingen.

Thema: *Veranderen en in beweging komen*

Onderwerpen

De volgende onderwerpen willen we graag in het programma:

- Vitale en gezonde bodem
- Aanpak van stoffen in de bodem
- Duurzaam en hoogwaardig hergebruik
- Omzettingen in landgebruik
- Water en bodem sturend
- Ordening van de ondergrond
- Gezondheid van mens en ecosysteem
- Ervaringen met de Omgevingswet
- Kwaliteit van het bodem-water systeem

Deze onderwerpen worden hieronder kort toegelicht. In 2025 hebben we op een aantal onderwerpen, zoals o.a. herijking bodemregelgeving en programma BOG), vitale bodem en PFAS, de stand van zaken gepresenteerd. Graag willen we ook deze onderwerpen terug laten komen en presenteren hoe op dat moment de beleidsvorming of de stand van de techniek ervoor staat (waar zijn we geëindigd vorig jaar en wat is er inmiddels gebeurd?).

Vitale en gezonde bodem

Een vitale bodem is de basis van gezonde ecosystemen en speelt een cruciale rol in het ondersteunen van biodiversiteit en oplossingen voor klimaatadaptatie. De vele functies, diensten en het belang van een vitale bodem zijn bij ons als bodemdeskundigen wel bekend, maar leg het maar eens uit aan bestuurders. Hoe meten we vitale bodem en wanneer is de bodem vitaal genoeg voor de beoogde functie. Het is ook belangrijk om er middelen vrij te maken om iets aan de vitaliteit van de bodem te doen: wat levert het op aan verbetering van de vitaliteit en de kwaliteit van de leefomgeving in de stad of het buitengebied? Vanuit Europa gaan we meten. Maar wat gaan we nu precies meten en wie gaat dat doen? Welke indicatoren zijn er om vast te stellen of de bodem gezond is? En wat als de vitaliteit van de Nederlandse bodems onder de maat is, welk handelingsperspectief hebben we dan?

Aanpak van stoffen in de bodem

Ongeveer 30 jaar geleden is er veel geïnvesteerd in nieuwe technologieën om afbreekbare stoffen (o.a. per en tri) uit de bodem te halen. De laatste jaren zijn dit soort technieken minder zichtbaar, hoewel er wel een wens is om steeds meer Nature Based Solutions zoals fyto-remediatie toe te passen. We vinden het van belang de kennis over de saneringsaanpak met dergelijke technieken over te dragen naar jongere generaties. Vooral ook omdat we nu en in de komende tijd voor misschien nog wel grotere uitdagingen komen te staan zoals de aanpak van diffuse verontreiniging door bijvoorbeeld PFAS, ZZS, microplastics en bestrijdingsmiddelen.

Duurzaam en hoogwaardig hergebruik

Duurzaam hergebruik van grond, bagger, groene reststromen en secundaire bouwstoffen wordt gestimuleerd door de circulaire economie, maar er zijn regels die dit zowel beperken als mogelijk maken. Strenge milieueisen, zoals bodemkwaliteitsnormen, zijn cruciaal om verslechtering van de milieukwaliteit te voorkomen, maar kunnen hergebruik soms complex maken. Aan de andere kant bevorderen wet- en regelgeving, zoals het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit bodemkwaliteit, juist hergebruik door kaders te bieden voor veilige toepassing. Het gaat dus om het bereiken van een evenwicht tussen het waarborgen van de bodemkwaliteit en het bevorderen van hergebruik van bouwstoffen, grond en baggerspecie.

Omzettingen in landgebruik

De laatste jaren zien we in het landelijk gebied een aantal ontwikkelingen van omzetting van landgebruik. In het verleden is vooral veel akkerland en weidegebied bouwrijp gemaakt en omgezet in woningen en bedrijfsterreinen. Nu zien we dat grasland wordt omgezet naar akkers en op vooral weidegebied veel zonnepanelen worden geplaatst. Verder zien we in het land in bepaalde regio's dominantie van een soort landgebruik, denk aan de kassengebieden en de bollenteelt als voorbeelden. Wat betekent dit nu voor de bodem en hoe ga je daar vanuit de bodem bezien mee om?

Water en bodem sturend

Water en bodem worden steeds meer richtinggevend in ruimtelijke plannen door de toenemende druk van klimaatverandering en verstedelijking. Een gezonde bodem is cruciaal voor landbouw en biodiversiteit, terwijl goed waterbeheer helpt bij overstromingspreventie en drinkwaterbescherming. Steden en dorpen moeten hierop inspelen door bouwlocaties te kiezen die de bodem aankan en ruimte te geven aan water, zoals via natuurlijke buffers en groenvoorzieningen. Door water en bodem centraal te stellen, kunnen we duurzaam omgaan met onze natuurlijke hulpbronnen en klimaatbestendig ontwikkelen voor de toekomst. Maar hoe gaan we hier nu in de praktijk mee om? Hoe kijkt bijvoorbeeld de woningbouw sector nu bijvoorbeeld aan tegen het WBS-sturend principe?

Ordering van de ondergrond

De ordering van de ondergrond is essentieel vanwege de toenemende druk op ruimte voor drinkwaterwinning en bodemenergie. Drinkwaterreserves moeten worden beschermd tegen vervuiling en overexploitatie, terwijl bodemenergie, zoals warmte-koude-opslag (WKO), ruimte vraagt. Beide activiteiten vereisen zorgvuldig beheer om elkaar niet te verstoren. De ordering van de ondergrond is ook cruciaal om ruimte te bieden aan kabels en leidingen voor energie en water, terwijl ook de wortels van bomen voldoende plaats nodig hebben.

Kabels en leidingen moeten efficiënt worden geplaatst om infrastructuur duurzaam te beheren, zonder onderlinge verstoring. Hoe ga je dit nu praktisch doen? Is het huidige planologische instrumentarium daar geschikt voor en hoe kunnen data en gegevens van de ondergrond je daarbij helpen. En hoe zet je een visie op de ondergrond om naar de praktijk?

Gezondheid van mens en ecosysteem

De oude bekende verontreinigingen en de 'nieuwe' stoffen, zoals microplastics, PFAS en medicijnresten, vormen een groeiend risico voor de gezondheid van mens en milieu. Deze stoffen komen steeds vaker voor in bodem, water en lucht, en breken moeilijk af, wat leidt tot langdurige verontreiniging. Voor mensen kan blootstelling leiden tot gezondheidsproblemen, zoals hormonale verstoringen, verminderde immuunfuncties en zelfs kanker. Voor het milieu betekenen deze stoffen schade aan ecosystemen, zoals vermindering van biodiversiteit en verstoring van voedselketens. Graag bespreken we hoe we daar onderzoek naar kunnen doen, hoe we maatregelen kunnen nemen en wat de beleidsontwikkelingen zijn.

Ervaringen met de Omgevingswet

Ervaringen met de Omgevingswet voor bodem door overheden en praktijk zijn wisselend. Overheden waar-deren de integrale aanpak, waarbij bodem beter wordt meegenomen in ruimtelijke plannen. De flexibiliteit biedt mogelijkheden voor maatwerk en innovatie. Echter, de praktijk stuit soms op uitdagingen, zoals onduidelijkheden in regelgeving en de afstemming tussen verschillende partijen en ook gebrek aan durf om de ruimte die de Omgevingswet biedt te benutten. Vooral kleinere gemeenten ervaren de implementatie als complex door gebrek aan expertise en middelen. Desondanks zien zowel overheden als de praktijk poten-tieel in de wet om duurzaamheid en bodembeheer te verbeteren, mits we niet verstrikt raken in teveel regels en voldoende oog houden voor de maatschappelijke opgaven waar we voor gesteld staan. Graag horen we de ervaringen met de Omgevingswet uit de praktijk en ideeën voor verbetering van de nieuwe regelgeving.

Kwaliteit van het bodem-water systeem

In Nederland komt 60 procent van het drinkwater uit grondwater en 40% uit oppervlaktewater. De kwaliteit van het Nederlandse oppervlaktewater is over het algemeen niet zo goed en maar een klein percentage dat voldoet aan de Europese normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook de kwaliteit van het grondwater draagt daaraan bij. Oorzaken zijn onder andere de uit de industrie en landbouw afkomstige stoffen. De kwali-teit van grondwater en oppervlaktewater is ook belang-rijk voor gezonde ecosystemen en natuurgebieden. De kwaliteit van het bodem- watersysteem wordt gemo-nitord door verschillende meetnetten. Wat kunnen we daaruit leren en wat is het handelingsperspectief om de kwaliteit van het systeem te verbeteren.

Indienen van voorstellen

Indienen van voorstellen voor presentaties, sessies of andere bijdragen kan tot en met **vrijdag 28 november 2025**. Mail je voorstel naar de secretaris van Symposium Bodem Breed, peter.vanmullekom@sikb.nl.

Het voorstel moet voldoen aan de volgende eisen:

- Maak duidelijk of het om een voorstel voor een sessie of een presentatie gaat;
- Omschrijf kort de inhoud van de presentatie of sessie en indien van toepassing de opzet van de sessie (vorm en wijze van interactie met de deelnemers);
- Het voorstel mag uitsluitend als Word-document ingediend worden, met een omvang van maximaal één A4;

Voorstellen die na het verstrijken van de indienings-termijn worden ontvangen, worden alleen bekeken als er open plekken ontstaan in het programma.

Als een voorstel wordt opgenomen in het programma, betalen de indieners en sprekers zelf de deelnamekosten. Dit is noodzakelijk om het symposium kostendekkend te kunnen organiseren. Houdt er rekening mee dat ook panelleden deelnamekosten dienen te voldoen, tenzij daar andere afspraken over zijn gemaakt.

Selectie van voorstellen

De programmacommissie bespreekt de ingediende voorstellen. De selectie van voorstellen en samenstelling van het programma vinden plaats tussen december 2025 en februari 2026. Voor het einde van februari 2026 ontvang je bericht of jouw voorstel in het programma is opgenomen. Het kan zijn dat je gevraagd wordt om je voorstel aan te passen of om samen te werken met een ander voorstel voor een sessie. Voorstellen waarin collega's uit andere werkvelden betrokken zijn en/of een interactief element bevatten, maken een sterke kans om geselecteerd te worden. We streven ernaar het definitieve programma uiterlijk in de eerste week van maart 2026 te publiceren.

Joke van Wensem
voorzitter Symposium Bodem Breed

Peter van Mullekom
secretaris Symposium Bodem Breed

Programmacommissie

Naam

Merijn Bas
Evelien Brand
Margot de Cleen
Marissa Frambach
Freek van Gent
Rob Heijer
Willem Hendriks
Martijn van Houten
Saskia Keesstra
Sonja Kooiman
Frederike Middelbos - Kamstra
Peter van Mullekom
Marleen Simhoffer
Arthur van de Velde
Marco Vergeer
Kees de Vette
Remco Vis
Joke van Wensem
Paul de Wilde
Marleen Zanen

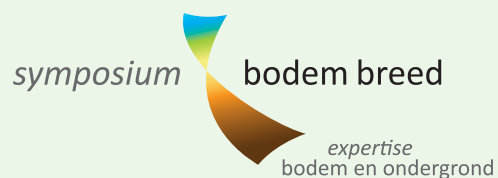
Organisatie

Ministerie van IenW
Jong Bodem
RWS
Deltares
SIKB
Gemeente Utrecht
NLingenieurs
Stichting Bodembeheer Nederland
WUR
IPO BOOG
Gemeente Utrecht
Symposium Bodem Breed
Provincie Utrecht
Bodem Breed Forum
Initiatief Bewust Bodemgebruik
Gemeente Rotterdam
RIVM
Symposium Bodem Breed
RWS
Nationale Bodemtop

Locatie

DeFabrique

Westkanaaldijk 7
3542 DA Utrecht
www.defabrique.nl

www.bodembreed.nl

PROVINCIE UTRECHT

Deltares

